

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยสื่อสารที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษา มีวัตถุประสงค์ เพื่อมุ่งศึกษาขั้นตอนการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษา เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสื่อ, คุณลักษณะของเนื้อหาสาร และปัจจัยผู้รับสารที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยนำแนวคิดปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) มาใช้ในการศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีสัมภาษณ์เจาะลึก (Depth Interview) นักศึกษาที่ตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า จำนวน 35 คน จากวิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรี

สรุปผลการวิจัย

1. ขั้นตอนการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษา

จากการศึกษาพบว่า มีปรากฏการณ์ที่อธิบายถึงขั้นตอนการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษาเกิดขึ้น 4 ขั้นตอน คือ

1. การรับรู้
2. การสำนึก
3. การสารภาพ
4. การดำเนินการเพื่อยุติการเสพยาบ้า

ขั้นตอนในการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าทั้ง 4 ขั้นตอนนี้ สามารถแยกประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

คือ

1. การรับรู้ ในที่นี้ คือ การที่เยาวชนได้รับทราบข้อมูล ข้อคิดเห็นจากสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลิกเสพยาบ้า ซึ่งเยาวชนได้รับรู้จากกลุ่มบุคคล 3 กลุ่ม คือ

- 1.1 การรับรู้จากวิทยาลัย ในที่นี้ได้แก่ กิจกรรมของวิทยาลัยคือการประกาศให้สารภาพ และการตรวจสอบ , บุคลากรของวิทยาลัย คือ อาจารย์
- 1.2 การรับรู้จากผู้ปกครอง ในที่นี้ได้แก่ พ่อ , แม่ ,ญาติ
- 1.3 การรับรู้จากเพื่อน ในที่นี้ได้แก่ เพื่อนสนิท, เพื่อนในชมรมเพื่อนช่วยเพื่อน, เพื่อนร่วมห้องเรียน

1.1 การรับรู้จากวิทยาลัย

วิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรีมีนโยบายที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษาของตนซึ่งเยาวชนจะรับรู้เรื่องการเลิกเสพยาบ้าผ่านทางวิชาภาษาอังกฤษและวิชา

1.1.1 การรับรู้จากวิทยาลัยผ่านทางวิชาภาษาอังกฤษ

การรับรู้จากวิทยาลัยผ่านทางวิชาภาษาอังกฤษจะอยู่ในรูปของการได้ยินและการแนะนำ

1.1.1.1 การรับรู้จากการประกาศให้สารภาพ

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาพบว่านโยบายเฉพาะกิจของทางวิทยาลัยฯ คือการที่วิทยาลัยฯ ได้ประกาศหน้าแถวให้นักศึกษาที่ติดยาบ้าเข้ามาสารภาพกับอาจารย์ว่าเคยเสพยาบ้ามาก่อน ทางวิทยาลัยฯก็จะส่งไปบำบัดรักษาที่โรงพยาบาลอินทร์บุรี โดยที่นักศึกษาไม่ถูกไล่ออกหรือถูกพักการเรียน แต่ถ้านักศึกษาไม่มารับสารภาพทางวิทยาลัยฯ ตรวจพบจะถูกไล่ออกหรือถูกพักการเรียน และให้ไปรักษาเองจนกว่าจะหายแล้วนำหลักฐานจากโรงพยาบาลฯ ว่าบำบัดรักษาหายแล้วมายืนยัน จึงกลับมาศึกษาต่อได้

1.1.1.2 การรับรู้จากบุคลากรของวิทยาลัย

เกิดจากการรับรู้ จากการแนะนำของอาจารย์ ซึ่งอาจารย์มีบทบาทสำคัญ คือ เป็นผู้ประสานนโยบายของวิทยาลัยฯ กับนักศึกษา โดยเฉพาะเรื่องปัญหายาบ้า ที่กำลังแพร่ระบาดในหมู่นักเรียนนักศึกษา วิธีการสื่อสารระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาที่ติดยาบ้าจะอยู่ในรูปของการแนะนำดังปรากฏการณ์ต่อไปนี้ คือ

- การแลกเปลี่ยนความเห็นอย่างมีเหตุผล
- การพูดเชิงให้กำลังใจ
- การสั่งการเชิงขู่

จากผลการศึกษาพบว่า การสื่อสารระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาด้วยการแลกเปลี่ยนความเห็นอย่างมีเหตุผล อธิบายด้วยเหตุและผลว่าโทษของการเสพเป็นอย่างไร การพูดเชิงให้กำลังใจไม่ได้บังคับให้เขาเลิกเสพทันที เป็นการพูดแนะนำโดยใช้เหตุและผลเปรียบเทียบ ทำให้นักศึกษาเกิดความเชื่อถือและการสั่งการเชิงขู่ จะทำให้นักศึกษาเกิดความกลัวว่าถ้าไม่เลิกเสพ ถูกตรวจพบจะถูกไล่ออก การแนะนำของอาจารย์ที่อ้างถึง 3 ประเด็นนี้ จะพูดให้นักศึกษาได้ติดตาม ไม่ใช่การบังคับแบบเอาเป็นเอาตาย แต่จะพูดให้เขาได้สำนึกว่าสิ่งที่เขาทำลงไปนั้นมีผลเสียต่อตนเองและอนาคต ก็นำไปสู่กระบวนการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าได้

1.1.2 การรับรู้จากวิทยาลัยผ่านทางอวัจนภาษา

การรับรู้ผ่านทางอวัจนภาษา จะอยู่ในรูปของการปฏิบัติการซึ่งทางวิทยาลัยฯ จะมีมาตรการในการตรวจสอบนักศึกษา

1.1.2.1 การตรวจสอบ

จากการศึกษาพบว่า วิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรีมีการตรวจปัสสาวะเพื่อหาสารเสพติดปีละ 2 ครั้ง คือตอนสมัครเข้าเรียน ปวช. 1 , ปวส. 1 และมีการตรวจสุขภาพประจำปี โดยไม่แจ้งล่วงหน้าว่าจะตรวจวันใด ในส่วนของการตรวจค้นสถานที่ที่นักศึกษาชอบมั่วสุมเช่น ห้องน้ำ และภายในบริเวณวิทยาลัย ฯ ก็จะมีการตรวจค้นโดยไม่มีกำหนดแน่นอนจนถึงส่งผลต่อการรับรู้ของเยาวชน นำไปสู่การตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าด้วย

1.2 การรับรู้จากผู้ปกครอง

ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญต่อการรับรู้ของเยาวชน จากผลการวิจัยพบว่า พ่อแม่ เป็นผู้มีอิทธิพลต่อชีวิตและจิตใจของลูกมาก เยาวชนรับรู้เรื่องการเลิกเสพยาบ้าจากผู้ปกครองผ่านทางวัจนภาษาและอวัจนภาษา

1.2.1 การรับรู้จากผู้ปกครองผ่านทางวัจนภาษา

การสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับบุตรหลาน

1.2.1.1 การขอรับแถมอธิบายเหตุผล

1.2.1.2 การขู่เชิงตัดญาติขาดมิตร

จากผลการศึกษาพบว่า การที่ผู้ปกครองทราบว่าบุตรหลานของตนเสพยาบ้า ก็ยากจะให้บุตรหลานเลิกเสพ จึงต้องอธิบายด้วยเหตุและผล เช่น พูดถึงผลเสียที่มีต่อสุขภาพ การขอร้องให้เห็นแก่ผู้ปกครอง และการชู้เชิงตัดญาติขาดมิตร เช่น ให้เลือกระหว่างชีวิตของพ่อแม่กับยาบ้า ถ้าเสพต่อไปก็ให้ย้ายไปอยู่ที่อื่น จะไม่ส่งเสียให้เรียน ประเด็นทั้งหลายเหล่านี้ มีผลต่อการรับรู้ของเยาวชน นำไปสู่กระบวนการคิดและตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า

1.2.2 การรับรู้จากผู้ปกครองผ่านทางอวัจนภาษา

เป็นการแสดงออกของผู้ปกครอง ผ่านทางการกระทำที่เสียใจ ต่อการที่บุตรหลานของตนเสพยาบ้า เช่น การร้องไห้ เสียใจจะส่งผลต่อการรับรู้ของเยาวชนมาก

1.2.2.1 ความเสียใจของพ่อแม่

จากผลการศึกษาพบว่า ความรู้สึกเศร้าโศก เสียใจ การแสดงออกผ่านการร้องไห้ และการแสดงความรักความห่วงใย ก็ส่งผลต่อการรับรู้ของเยาวชน นำมาสู่การตัดสินใจ เลิกเสพยาบ้า

1.3 การรับรู้จากเพื่อน

เพื่อนมีอิทธิพลต่อเยาวชนในวัยศึกษาเล่าเรียนมาก เนื่องจากอยู่ในวัยเดียวกัน มีความคิดเห็นใกล้เคียงกัน เยาวชนจะรับรู้เรื่องจากการเลิกเสพยาบ้าจากเพื่อนสนิท เพื่อนในชมรมเพื่อนช่วยเพื่อน และเพื่อนร่วมห้องเรียน โดยการแสดงออกผ่านทางวัจนภาษา และอวัจนภาษา

1.3.1 การรับรู้จากเพื่อนผ่านทางวัจนภาษา

เพื่อนจะพูดแนะนำเยาวชนให้รับรู้เกี่ยวกับการเลิกเสพยาบ้า โดยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญ ดังนี้คือ

1.3.1.1 ชี้นำประเด็นสุขภาพ

1.3.1.2 การอธิบายพิษภัยของยาบ้า

1.3.1.3 การจูงใจให้คิดถึงครอบครัว

จากผลการศึกษาพบว่า การที่เพื่อนแนะนำเยาวชนโดยการชี้ นำถึงสุขภาพร่างกายเปรียบเทียบตอนเสฟ และหลังเลิกเสฟว่าต่างกัน อธิบายเรื่องพิษภัยของยาบ้า จากที่ตนเองเคยประสบมาถึงขนาดเสียนยา เวลาที่ขาดยาเสฟติดจะมีอาการปวดศีรษะ มือขาเกร็งแข็ง และการงูใจให้คิดถึงครอบครัว คิดถึงพ่อแม่ผู้ปกครองที่ต้องทำงานหนัก เพื่อหาเงินมาส่งเสียให้ลูกได้ศึกษาเล่าเรียน ส่งผลต่อการรับรู้ของเยาวชนมาก นำไปสู่การตัดสินใจเลิกเสฟยาบ้า

1.3.2 การรับรู้จากเพื่อนผ่านทางอวัจนภาษา

จากการศึกษาพบว่า เยาวชนได้รับรู้เรื่องการเลิกเสฟยาบ้าโดยเห็นเพื่อนแสดงปฏิกิริยาต่อตน หรือเห็นตัวอย่างประสบการณ์จริงของเพื่อน

1.3.2.1 เพื่อนตีตนออกห่าง

1.3.2.2 การเห็นเพื่อนถูกจับ

จากผลการศึกษาพบว่า การที่เพื่อนตีตนออกห่างไม่คบเพื่อนที่เสฟยาบ้า จะสร้างความกดดันให้กับเยาวชน และการเห็นเพื่อนถูกตำรวจจับ ทำให้เกิดความกลัวไม่อยากที่จะถูกจับเหมือนเพื่อน ทำให้เยาวชนเกิดการรับรู้นำไปสู่กระบวนการตัดสินใจเลิกเสฟยาบ้า

2. การสำนึก

การสำนึกในที่นี้ เกิดจากการที่เยาวชนรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร จากวิทยาลัยผู้ปกครอง และเพื่อนที่ได้นำเสนอมา เมื่อเยาวชนคิดพิจารณาแล้วว่าสิ่งที่ตนเองได้รับรู้นั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง สอดคล้องกับกระบวนการทางความคิด ก็ทำให้เขาเกิดความรู้สึกขึ้นมาได้ ผลการศึกษาพบว่า ประเด็นที่น่าสนใจนำไปสู่การสำนึก มี 3 ประเด็นคือ

2.1 การสำนึกเกี่ยวกับอนาคตของตน

2.2 การสำนึกเกี่ยวกับความยากลำบากของผู้ปกครอง

2.3 การสำนึกเชิงเปรียบเทียบสุขภาพตนเอง

จากผลการศึกษาพบว่า การสำนึกเกี่ยวกับอนาคตข้างหน้าของตน เยาวชนบางคนเรียนมาหลายปีก็ยังไม่จบ เขาจึงคิดที่จะเรียนให้จบ เพื่อที่จะได้มีอนาคตที่ดี การนึกถึงความยากลำบากของผู้ปกครอง ที่ต้องทำงานหนักหาเงินส่งให้เรียน และการสำนึกเชิงเปรียบเทียบสุขภาพตนเองว่าควรจะเลิกเสพยาบ้าไม่เช่นนั้นนั้นอาจตายได้ ก็ส่งผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า ซึ่งการสำนึกได้ของเยาวชนถือว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อกระบวนการคิดและตัดสินใจถ้าเยาวชนไม่สำนึกกระบวนการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าก็จะไม่เกิดขึ้น เยาวชนก็ยังคงเสพยาบ้าต่อไป

3. การสารภาพ

การสารภาพในที่นี้ เกิดจากการที่วิทยาลัยฯ กวดขันนักศึกษาโดยประกาศให้นักศึกษาที่เสพยาบ้าเข้ามาสารภาพกับอาจารย์ เพื่อที่จะได้ส่งเข้ารับการบำบัดรักษา เป็นการให้โอกาสนักศึกษาที่หลงผิด ได้กลับตัวกลับใจ ไม่ไปเสพยาเสพติดอีก

3.1 การสารภาพกับวิทยาลัย

จากผลการศึกษาพบว่า มีเยาวชนจำนวน 5 คน ที่เข้ามาสารภาพกับอาจารย์ว่าเสพยาบ้า เนื่องจากเกรงว่าถ้าอาจารย์จับได้ว่าเสพยาบ้า จะต้องถูกพักการเรียน หรือไล่ออก ซึ่งเป็นคำขู่ของทางวิทยาลัยฯ แต่ในทางปฏิบัติแล้วก็สามารถยืดหยุ่นกันได้ เยาวชนเองก็เกรงว่าถ้าตนเองถูกจับได้ จะเสียอนาคต ทำให้เขาเข้ามาสารภาพกับอาจารย์ก่อน

3.2 การสารภาพกับผู้ปกครอง

จากผลการศึกษา พบว่ามีเยาวชนเพียง 1 คนที่มาสสารภาพกับผู้ปกครองเองว่าตนเสพยาบ้า เพราะเกรงว่าถ้าผู้ปกครองทราบภายหลังจากที่วิทยาลัยฯ แจ้งมา จะทำให้ผู้ปกครองโกรธมากขึ้น

4. การดำเนินการเพื่อยุติการเสพยาบ้า

การดำเนินการเพื่อยุติการเสพยาบ้าคือ การที่เยาวชนผู้เสพยาบ้ามีความตั้งใจ หรือ ตัดสินใจที่จะเลิกใช้ยาบ้า

4.1 การนำบัตรรักษาในสถานพยาบาล

จากผลการศึกษาพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่เข้ารับการบำบัดรักษา ที่โรงพยาบาลอินทร์บุรี เนื่องจากเมื่ออาจารย์ตรวจพบว่านักศึกษาเสพติด ไม่ว่าจะโดยการตรวจปัสสาวะ การตรวจคั้น หรือการที่นักศึกษาเข้ามาสารภาพเอง ทางวิทยาลัยฯ ก็จะส่งไปบำบัดรักษาที่โรงพยาบาลอินทร์บุรี

4.2 การพยายามหยุดเสพยาบ้าด้วยตนเอง

จากผลการศึกษาพบว่า มีเยาวชนส่วนหนึ่งที่ตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าโดยพยายามที่จะหยุดเสพยาบ้าด้วยตนเอง โดยที่ไม่ต้องให้ใครแนะนำ เช่น การที่เยาวชนเห็นว่าสุขภาพตนเองไม่แข็งแรง คิดถึงอนาคตก็นำไปสู่การตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า

เป็นที่น่าสังเกตว่ามีเยาวชนจำนวนหนึ่ง ที่เกิดการสำนึกแล้วข้ามขั้นตอนที่ 3 คือการสารภาพ มาเป็นการดำเนินการเพื่อยุติการเสพยาบ้า นั้นเป็นเพราะว่าเมื่อเขาเกิดการรับรู้และสำนึกได้ว่าการเสพยาบ้าของตนเป็นสิ่งไม่ดี ทำให้พ่อแม่เสียใจ ก่อให้เกิดผลเสียต่อตน จึงทำให้เขาตัดสินใจที่จะเลิกเสพเอง

2. ปัจจัยด้านสื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า

จากการศึกษา ปัจจัยด้านสื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า แบ่งการศึกษา เป็น 3 ประเด็นย่อย คือ

2.1 สื่อบุคคล

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่าสื่อบุคคลมีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษามากที่สุด โดยเฉพาะบุคคลที่ใกล้ชิด ซึ่งสื่อบุคคลที่มีอิทธิพลประกอบด้วยบุคคลเหล่านี้ คือ พ่อแม่ เพื่อน และอาจารย์

2.1.1 พ่อแม่

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า พ่อแม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของลูกมาก โดยผู้ให้สัมภาษณ์มองบทบาทของพ่อแม่ว่า

2.1.1.1 บทบาทของพ่อแม่ซึ่งเป็นเสาหลัก

2.1.1.2 พ่อแม่ผู้เป็นภาพที่อยู่ในใจลูก

2.1.1.3 พ่อแม่ผู้ให้โอกาส

2.1.1.4 น้ำตาของพ่อแม่ทำให้ลูกสำนึก

จากผลการศึกษาพบว่าพ่อแม่ เป็นผู้ใกล้ชิดเยาวชน และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนมากที่สุด

2.1.2 เพื่อน

จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มองบทบาทของเพื่อนในฐานะ

2.1.2.1 เพื่อนในฐานะกระตุ้นเตือน

2.1.2.2 เพื่อนในฐานะตัวอย่างของชีวิตจริง

จากผลการศึกษาพบว่า เพื่อนมีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนรองลงมาจากพ่อแม่

2.1.3 อาจารย์

จากผลการศึกษาคั้งนี้พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มองบทบาทของอาจารย์ในฐานะ

2.1.3.1 อาจารย์ผู้จุดประกาย

อาจารย์มีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนต่างๆ กับเพื่อน ในการกระตุ้นเตือน และแนะนำให้เยาวชนตัดสินใจที่จะเลิกเสพยาบ้า

2.2 สื่อมวลชน

จากการศึกษาพบว่า สื่อมวลชนมีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษาบ้าง เป็นตัวกระตุ้นชั่วขณะ กล่าวคือสื่อมวลชนช่วยให้บุคคลได้รับรู้ และเกิดความตระหนักในขณะที่เปิดรับสื่อ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์มองบทบาทของสื่อมวลชนในฐานะ

2.2.1 บทบาทตัวกระตุ้นชั่วขณะ

2.2.2 บทบาทสะท้อนภาพชีวิต

2.3 สื่อเฉพาะกิจ

จากผลการศึกษาพบว่า สื่อเฉพาะกิจมีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษาน้อย หรือแทบจะไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า เนื่องจากข้อจำกัดของสื่อเองที่ใช้เฉพาะที่และโอกาส มีปรากฏน้อยกว่าสื่ออื่น ทั้งการเดินรณรงค์ การจัดนิทรรศการ การจัดอบรมสัมมนา รวมถึงภาพโปสเตอร์ และป้ายประกาศ เยาวชนมักไม่ค่อยให้ความสำคัญกับสื่อเฉพาะกิจนี้

เป็นที่น่าสังเกตว่าเยาวชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับสื่อบุคคลมากที่สุด สื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจ เป็นสื่อที่สนับสนุนสื่อบุคคลได้เป็นอย่างดี

3. คุณลักษณะของเนื้อหาสารที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของเนื้อหาสารที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชน ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาสารใน 3 ประเด็น คือ

- 3.1 เนื้อหาสารของสื่อบุคคล
- 3.2 เนื้อหาสารของสื่อมวลชน
- 3.3 เนื้อหาสารของสื่อเฉพาะกิจ

3.1 เนื้อหาสารของสื่อบุคคล

3.1.1 เนื้อหาที่สร้างความกลัว

3.1.1.1 การได้ยืมสถานการณ์ที่น่ากลัว

- เนื้อหาที่โยงกับการไล่ออก

3.1.1.2 การได้ยืมสถานการณ์ที่น่ากลัว

- เห็นเพื่อนถูกตำรวจจับ

3.1.2 เนื้อหาที่แสดงถึงความเศร้าโศกของพ่อแม่

3.1.3 การแสดงความโกรธ

3.1.3.1 การแสดงความโกรธทางอวัจนภาษา (การกระทำ)

3.1.3.2 การแสดงความโกรธทางวัจนภาษา (วาจา)

จากผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาสารที่สร้างความกลัว ทั้งจากการได้ยืมสถานการณ์ที่น่ากลัว คือ เนื้อหาที่โยงกับการไล่ออก อาจารย์พูดขู่นักศึกษาว่าถ้าถูกจับได้ จะถูกไล่ออก ทำให้นักศึกษาเกิดความกลัวและการได้เห็นสถานการณ์ที่น่ากลัว คือการเห็นเพื่อนถูกตำรวจจับเยาวชนเกิดความกลัวไม่อยากจะถูกจับเหมือนเพื่อนส่งผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า

เนื้อหาสารที่แสดงถึงความเศร้าโศกของพ่อแม่ จะไปกระตุ้นอารมณ์ของเยาวชนให้คล้อยตาม และคิดที่จะเลิกเสพยาบ้า เนื่องจากว่าเยาวชนได้เห็นพ่อแม่ร้องไห้ เสียใจ ทั้ง ๆ ที่เขาไม่เคยเห็นพ่อแม่ร้องไห้มาก่อน

ส่วนเนื้อหาสารที่แสดงถึงความโกรธ ทั้งการแสดงความโกรธทางการกระทำเช่น ตบ ตี หรือ การแสดงความโกรธทางวาจา เช่น การดุด่า ว่ากล่าว จะทำให้เยาวชนเกิดการถูกคิดว่าการเสียหายเป็นสิ่งไม่ดี ควรที่จะเลิกเสีย อย่างไรก็ตามถ้าเยาวชนไม่เห็นชอบด้วย ก็จะไม่สามารถโน้มน้าวใจได้ ยิ่งทำให้เขาเกิดการต่อต้าน ก็จะก่อให้เกิดผลเสียตามมา

3.2 เนื้อหาสารของสื่อมวลชน

3.2.1 ภาพสะท้อนชีวิตจริง

จากผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาสารของสื่อมวลชนที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษานั้น ต้องมีเนื้อหาที่ตรงกับใจผู้รับสาร กล่าวคือ ดูแล้วสะท้อนปัญหาเหมือนชีวิตจริงของคนที่เสพ ว่าพ่อแม่เสียใจกับการได้รับรู้ว่าลูกติดยา เยาวชนจะย้อนมาดูตนเอง คิดถึงพ่อแม่คิดอยากจะทำเลิกเสพยาบ้า แต่ก็เป็นการกระตุ้นเพียงชั่วขณะที่เปิดรับสื่อเท่านั้น

3.3 เนื้อหาสารของสื่อเฉพาะกิจ

จากผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาสารของสื่อเฉพาะกิจที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า นั้น ต้องมีเนื้อหาที่บอกถึงโทษของยาบ้า ถ้าถูกจับจะเสียอนาคต ภาพคนคลั่งยา มีอาการคลุ้มคลั่ง จะทำให้เยาวชนเกิดความกลัวว่า ถ้าตนเองเสพต่อไปก็อาจคลุ้มคลั่งได้

4. ปัจจัยผู้รับสารที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายในตัวผู้รับสารที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า มี 5 ปัจจัย คือ

- 4.1 ความต้องการมีสุขภาพแข็งแรง
- 4.2 ความกลัวที่จะถูกจับกุม
- 4.3 ความต้องการให้เพื่อนยอมรับ
- 4.4 ความต้องการอนาคตที่ดี
- 4.5 ความปรารถนาให้พ่อแม่รักยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยภายในตัวเยาวชนเอง ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้ามากที่สุด เยาวชนมีแรงจูงใจในตนเองหลายประการควบคู่กันไป โดยเฉพาะความต้องการอนาคตที่ดี มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้ามากที่สุด รองลงมาคือ ความกลัวที่จะถูกจับกุม ความปรารถนาให้พ่อแม่รักยิ่งขึ้น ความต้องการมีสุขภาพแข็งแรง และความต้องการให้เพื่อนยอมรับ

อภิปรายผล

1. ขั้นตอนการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง ขั้นตอนการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษาพบว่า มีขั้นตอนหลัก ๆ 4 ขั้นตอน คือ การรับรู้ การสำนึก การสารภาพ และการบำบัดรักษา หรือการพยายามหยุดการเสพยาบ้า ซึ่งการรับรู้เป็นปัจจัยที่เกิดภายนอกตัวเยาวชน ส่วนขั้นตอนการสำนึก การสารภาพ และการดำเนินการเพื่อยุติการเสพยาบ้า เป็นปัจจัยที่เกิดภายในตัวเยาวชนเอง

การรับรู้ ในที่นี้คือ การที่เยาวชนรับสารเกี่ยวกับการเลิกเสพยาบ้า จากทางวิทยาลัย ผู้ปกครอง และเพื่อน ผ่านทางวัจนภาษา และอวัจนภาษา จากผลการศึกษาพบว่า เยาวชนรับรู้เรื่องการเลิกเสพยาบ้าจากทางวิทยาลัย ผ่านทางวัจนภาษาโดยการได้ยินประกาศให้นักศึกษาที่ติดยาบำมาสารภาพ และผ่านทางอวัจนภาษา โดยการตรวจสอบของทางวิทยาลัยจากการตรวจปัสสาวะหาสารเสพติด หรือตรวจค้นสถานที่ที่เป็นแหล่งมั่วสุมของนักศึกษา ทำให้เยาวชนเกิดความตระหนักหรือตื่นตัว กลัวว่าถ้าตนยังคงเสพยาบ้าต่อไปแล้ว อาจารย์จับได้จะถูกลงโทษ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Rogers (1983) เรื่องตระหนักหรือตื่นตัว ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการการตัดสินใจ การรับรู้ของเยาวชนถือเป็นจุดเริ่มต้นของการตัดสินใจที่จะนำไปสู่ขั้นตอนต่อ ๆ ไปในการเลิกเสพยาบ้า ซึ่งวรเชษฐ์ หอมจันทร์ (2540) กล่าวไว้ว่าการรับรู้ เป็นสิ่งที่กำหนดความต้องการแรงจูงใจ และการกระทำในทางพฤติกรรมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น และสอดคล้องกับ พัชนี เที่ยจรรยา (2538) ที่กล่าวถึงการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการทางจิตที่สนองต่อสิ่งเร้าที่ได้รับเป็นกระบวนการเลือกรับสาร และการตีความสารที่ได้รับตามความเข้าใจ และความรู้สึกของตนเอง อาจกล่าวได้ว่าในการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า เยาวชนได้รับรู้เกี่ยวกับการเลิกเสพยาบ้าเขาก็จะตีความสารนั้นตามความรู้สึกนึกคิดของตนเองว่าควรที่จะเลิกเสพยาบ้าหรือไม่ หรือจะยังคงเสพต่อไปดี ซึ่งขึ้นอยู่กับตัวเยาวชนเองที่จะตีความไปในทิศทางใด

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า เยาวชนได้รับรู้จากอาจารย์ผู้ปกครอง และเพื่อน เกี่ยวกับการเลิกเสพยาบ้า โดยการได้รับคำแนะนำกระตุ้นเตือนให้เลิกเสพยาบ้า ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ House (House อ้างถึงใน ตริรัตน์ เวชพานิชย์,2530) ที่อธิบายประเภทของการให้แรงสนับสนุนทางสังคมมี 4 รูปแบบ แต่ที่สอดคล้องกับงานวิจัยนี้มีเพียง 2 รูปแบบ คือ การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ เช่น การให้ความพอใจ ความห่วงใย การกระตุ้นเตือน และรูปแบบที่ 2 การให้ข้อมูล คือ ข่าวสาร เช่น การให้คำแนะนำ การตักเตือน การให้คำปรึกษา และการให้ข่าวสาร

จากผลการวิจัยพบว่า เมื่อเยาวชนเกิดการรับรู้แล้วจึงสำนึก การสำนึกในที่นี้เกิดจากการที่เยาวชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลิกเสพยาบ้าจากวิทยาลัย ผู้ปกครอง และเพื่อน ที่ได้นำเสนอมาเยาวชนคิดพิจารณาแล้วว่าสิ่งที่ตนเองได้รับนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง สอดคล้องกับกระบวนการทางความคิด ทำให้เขาเกิดความสำนึกขึ้นมา จากผลการศึกษาพบว่า เยาวชนสำนึกเกี่ยวกับอนาคตข้างหน้าของตน นึกถึงความยากลำบากของผู้ปกครองที่ต้องทำงานหนัก และสำนึกเชิงเปรียบเทียบสุขภาพตนเองว่า ควรจะเลิกเสพยาบ้าไม่เช่นนั้นอาจตายได้ ถ้าเยาวชนไม่เกิดการสำนึกกระบวนการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าก็จะไม่เกิดขึ้น เยาวชนก็ยังคงเสพยาบ้าต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนา คือ อริยสัจ 4 (ธรรมะในชีวิตประจำวัน ,2541: 61) กล่าวไว้ว่า อริยสัจ คือหลักความจริงอันประเสริฐ มี 4 ประการ ซึ่งหลักคำสอนนี้สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาของชีวิตได้ ซึ่งประกอบด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรธและมรรค เมื่อเยาวชนสำนึกได้ว่าการเสพยาบ้าของตนนั้นเป็นสิ่งผิด ทำให้สุขภาพทรุดโทรม พ่อแม่เสียใจ อาจทำให้ตนเองหมดอนาคตได้ จึงคิดที่จะตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า

ดังนั้น เยาวชนจึงเข้ามาสารภาพ กับอาจารย์ หรือผู้ปกครองว่าตนเสพยาบ้า การสารภาพในที่นี้ เกิดจากการที่วิทยาลัยฯ กวดขันนักศึกษา โดยประกาศให้นักศึกษาที่เสพยาบ้าเข้ามาสารภาพกับ อาจารย์ เพื่อที่จะได้ส่งเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลต่อไป หรือการพยายามหยุดเสพยาบ้าด้วยตัวของเยาวชนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดทางพระพุทธศาสนา เรื่อง อริยสัจ 4 (ธรรมะในชีวิตประจำวัน, 2541 : 62) กล่าวถึง นิโรธว่า คือ การดับทุกข์ การที่จะเลิกเสพยาบ้าโดยเข้ามาสารภาพกับอาจารย์ หรือ ผู้ปกครองนั้น เป็นความต้องการของเยาวชนเองที่จะไม่ต้องคอยหวาดระแวงว่าถ้า อาจารย์ ตรวจพบ แล้วจะถูกไล่ออก ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่า เยาวชนเกิดความกลัวผิด จึงนำมาสู่การสารภาพ สอดคล้องกับแนวความคิดด้านการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ (อรวรรณ ปิณฑนโฆวาท,2537) ที่ว่า ผู้สื่อสารที่มีความน่าเชื่อถือสูง สามารถใช้ความกลัวมาโน้มน้าวใจได้

จากผลการวิจัยยังพบว่า เยาวชนบางคนข้ามขั้นตอนการสำรวจไปสู่การดำเนินการเพื่อยุติการเสพยาบ้า นั้นเป็นเพราะว่าเยาวชนเกิดการรับรู้และสำนึกได้ว่า การเสพยาบ้าเป็นสิ่งไม่ดี ทำให้พ่อแม่เสียใจ ก่อให้เกิดผลเสียต่อตน จึงทำให้เขาตัดสินใจที่จะเลิกเสพเอง

และกระบวนการขั้นสุดท้าย ของการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า คือ การดำเนินการเพื่อยุติการเสพยาบ้า ซึ่งการตัดสินใจนี้หมายถึง การตัดสินใจบำบัดรักษา หรือ การพยายามหยุดเสพยาบ้าด้วยตนเอง จากผลการวิจัยพบว่า เยาวชนเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ในสถานพยาบาลต่าง ๆ หรือการพยายามหยุดการเสพยาบ้าด้วยตนเอง การตัดสินใจนี้ถือเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการตัดสินใจ เนื่องจากว่าเป็นการยอมรับที่จะปฏิบัติตามผู้แนะนำให้เลิกเสพยาบ้า ถือว่าการสื่อสารที่ผู้ส่งสารได้สื่อสารมายังเยาวชนเกิดประสิทธิภาพ โน้มน้าวใจให้เยาวชนตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับยุทธวิธีทางการสื่อสารของ เสถียร เขยประทับ (2536) ที่กล่าวไว้ว่า กระบวนการตัดสินใจในผู้รับสาร จะสะท้อนให้เห็นจากพฤติกรรมยอมรับ หรือ ปฏิเสธสาร การตัดสินใจที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเลือกใช้สาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเปิดรับสาร การรับรู้และการจำสาร หลังจากนั้นผู้รับสารก็ตัดสินใจที่จะยอมรับสารโดยปฏิบัติตามคำแนะนำ หรือปฏิเสธสารนั้น

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับตารางวิเคราะห์ ของการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจของ แมคกายร์ (แมคกายร์ อ้างถึงใน อรรถวรรณ ปิลันธน์โอวาท ,2537 : 9-10) ที่กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่าเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของแมคกายร์บางส่วนคือ ความเข้าใจ , การยอมรับต่อสาร การเก็บจำสารไว้ และการกระทำ ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่าเมื่อเยาวชนได้รับรู้เกี่ยวกับการเลิกเสพยาบ้า ทำให้เยาวชนเข้าใจ นำมาสู่การสำนึก ซึ่งก็คือการยอมรับต่อสาร และการเก็บจำสารไว้ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเยาวชน นั่นก็คือ การดำเนินการเพื่อยุติการเสพยาบ้าโดยการเข้ารับการบำบัดรักษา หรือ การพยายามที่จะหยุดเสพยาบ้าด้วยตนเอง

ขั้นตอนการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษา ทั้ง 4 ขั้นตอน ดังกล่าวข้างต้นนี้สามารถพิจารณาได้ว่า สถาบันการศึกษา มีส่วนสำคัญในการจัดประกาย ให้ผู้ที่เสพยาบ้าตัดสินใจเลิกเสพได้ โดยการให้คำแนะนำ กระตุ้นเตือน การให้ข่าวสาร ส่วนสถาบันครอบครัวจะมีอิทธิพลต่อจิตใจเยาวชนมาก ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และเพื่อนจะมีส่วนในการให้คำแนะนำ ชักจูงใจ และสร้างความกดดัน นำมาสู่การตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าด้วย

2. ปัจจัยด้านสื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่อบุคคลมีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนมากที่สุด พ่อแม่เป็นบุคคลที่มีบทบาทเด่นที่สุด เยาวชนมองบทบาทของพ่อแม่ว่าเป็นเสาหลักของตน เป็นภาพที่อยู่ในใจถูก เป็นผู้ให้โอกาส และน้ำตาของพ่อแม่ทำให้ลูกสำนึก ส่งผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า ซึ่งสอดคล้องกับหลักทางพระพุทธศาสนากล่าวไว้ในหนังสือธรรมะในชีวิตประจำวัน (2541) เรื่อง ทิศ 6 คือ ปุรัตถิมทิศ ทิศเบื้องหน้า หมายถึง บิดามารดา ซึ่งบิดามารดานั้นเป็นผู้ให้กำเนิดเลี้ยงดูบุตรธิดาด้วยใจที่เปี่ยมด้วยคุณธรรม ให้บุตรธิดาเจริญทั้งกายและจิตใจ จึงนับว่ามีพระคุณต่อบุตรอย่างมหาศาล ดังนั้นบุตรธิดาจึงควรที่จะมีความกตัญญูต่อบิดามารดา ประพฤติตนตามคำสั่งสอนของบิดามารดา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัย ของแววตา ธนบัตร (2534) ที่ศึกษาผลของการรณรงค์ต่อต้านการเสพยาบ้าที่มีต่อเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนในสังกัด กรมสามัญศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความเชื่อถือในแหล่งข่าวสารจากสื่อบุคคล โดยเฉพาะพ่อแม่ ซึ่งพิจารณาได้ว่าพ่อแม่มีอิทธิพลต่อจิตใจของเยาวชนมาก เมื่อเยาวชนได้รับรู้ถึงความรัก ความห่วงใยที่พ่อแม่มีต่อตนและพร้อมที่จะให้โอกาสลูกได้กลับกลับตัวกลับใจ เยาวชนจึงตัดสินใจที่จะเลิกเสพยาบ้า

จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ยังพบอีกว่า เพื่อน และอาจารย์ เป็นสื่อบุคคลที่มีบทบาทรองลงมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด การสื่อสารระหว่างบุคคล มีประสิทธิภาพมากกว่าสื่อมวลชน ของลาซาร์สเฟล และเมนเชล (1968) ที่ว่า ผู้รับสารส่วนใหญ่มักจะเชื่อในความคิดเห็นของผู้ที่เขารู้จัก และนับถือมากกว่าบุคคลที่เขาไม่รู้จักมาก่อน โดยเฉพาะอาจารย์ เยาวชนมองบทบาทของอาจารย์ในฐานะผู้จุดประกาย ที่เป็นจุดเริ่มต้นของการนำไปสู่การตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า เนื่องจากทางวิทยาลัยเทคนิคสิงห์บุรี มีนโยบายในการกวาดล้างนักศึกษาที่เสพยาบ้าให้ตัดสินใจเลิกเสพยา ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วริศรา วราลักษณ์ (2538) ที่ศึกษาการเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดจากสื่อมวลชน และสื่อบุคคลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ผู้ที่สนทนาเรื่องสิ่งเสพติดและการป้องกันสิ่งเสพติดมากที่สุด คือ ครู อาจารย์ และผู้ที่ทำให้เข้าใจเรื่องสิ่งเสพติดมากที่สุดคือ ครู อาจารย์ เช่นกัน ประมะ สตะเวทิน (2526) ได้กล่าวถึงสื่อบุคคลว่าเป็นแหล่งข่าวสารที่สำคัญ คือ บุคคลที่มีความผูกพัน มีความใกล้ชิด ต้องติดต่อกันเป็นประจำ เช่น ครู เป็นผู้มีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ ความคิด ตลอดจนการชักจูงใจให้บุคคลยอมรับ ซึ่งในที่นี้หมายถึง เยาวชนในสถานศึกษา ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่าในสถานศึกษา ครู อาจารย์ คือสื่อบุคคลที่มีความสำคัญ และมีผลต่อการ

ตัดสินใจเลิกเสพยาบ้ามาก โดยเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำ กระตุ้นเตือน ตักเตือน ให้คำปรึกษา และให้ข่าวสารกับนักศึกษาเกี่ยวกับการเลิกเสพยาบ้า

เพื่อนเป็นสื่อบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อเยาวชนเช่นกัน เยาวชนมองบทบาทของเพื่อนในฐานะกระตุ้นเตือน และในฐานะตัวอย่างของชีวิตจริง ซึ่งแบนดูรา (1976) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ทางสังคม มีการเรียนรู้จากต้นแบบ การเรียนรู้จากการสังเกตซึ่งการเรียนรู้จากการสังเกตจะเป็นการดี เพราะผลกระทบของการกระทำบางอย่างอาจเป็นอันตราย การดูตัวอย่างทำให้เลี่ยงการกระทำผิดได้มากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยนี้ส่วนหนึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของอรอนงค์ หงษ์ชุมแพ (2538) ที่ศึกษาเรื่องความรู้เกี่ยวกับยาบ้าและการป้องกันตนเองจากการเสพยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการให้เพื่อนที่เสพยาบ้าเลิกเสพยา และต้องการให้โรงเรียนปลอดจากยาบ้า ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่า เพื่อนของเยาวชนเองก็มีส่วนผลักดันให้เยาวชนเลิกเสพยาบ้าโดยการกระตุ้นเตือน ให้คำแนะนำในการเลิกเสพยาบ้า จากผลการศึกษาพบว่า เยาวชนที่เคยเสพยาบ้ามาก่อน และตัดสินใจเลิกเสพยาได้ จะเล่าประสบการณ์ของตนเองที่เสพยาบ้ามาระยะหนึ่งแล้ว ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกาย เช่น มีอาการเสียนยา ปวดศีรษะมือชาเกร็งแข็ง เป็นต้น ทำให้เยาวชนที่เสพยาบ้าเกิดการรับรู้ และคิดที่จะตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า ในส่วนของเพื่อนที่ไม่ได้เสพยาบ้า ก็อยากที่จะให้เพื่อนที่เสพยาอยู่ได้เลิกเสพยา ก็จะไม่คอยแนะนำ ตักเตือนเพื่อนที่เสพยาอยู่ได้เลิกเสพยา นั่นแสดงว่า เพื่อนก็มีบทบาทที่สำคัญต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า เช่นเดียวกับพ่อแม่ และ ครู อาจารย์ เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสื่อบุคคลที่เป็นแหล่งข่าวสารที่สำคัญของ ปรมะ สตะเวทิน(2526) กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีความผูกพัน มีความใกล้ชิด และเป็นบุคคลในท้องถิ่น ได้แก่คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน บุคคลที่ต้องติดต่อเป็นประจำ เช่น ครู เป็นผู้ที่มีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ ความคิด การชักจูงใจให้บุคคลในท้องถิ่นยอมรับในสิ่งต่างๆ เช่นเดียวกับการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษา

ทฤษฎีอิทธิพลของสื่อที่มีผลต่อพฤติกรรม ก็สามารถนำมาอธิบายปรากฏการณ์นี้ได้ โดยโรเจอร์ส และชูแมคเกอร์ให้แนวคิดที่ว่า ในกรณีที่ต้องการให้บุคคลใดๆ เกิดการยอมรับในสารที่เสนอออกไป หรือจะทำการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพที่สุด เพื่อให้มีการยอมรับสารนั้น ควรใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล โดยใช้สื่อบุคคล ซึ่งจะมีประโยชน์มากในกรณีที่หวังผลให้ผู้รับเกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับทัศนคติและพฤติกรรม นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้รับสารมีความเข้าใจกระจ่างชัด และตัดสินใจรับสารได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับการที่พ่อแม่ ครู อาจารย์ และเพื่อน ได้สื่อสารกับเยาวชน ทำให้เขาตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า

จากผลการศึกษาพบว่า สื่อมวลชนมีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าบ้าง เป็นตัวกระตุ้นชั่วคราว กล่าวคือสื่อมวลชนช่วยให้บุคคลได้รับรู้ และเกิดความตระหนักในขณะที่เปิดรับสื่อ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชน ของ โจเซฟ ที แคลปเปอร์ (1960) กล่าวถึงอิทธิพลของการสื่อสารมวลชนต่อบุคคลว่า เป็นเพียงแรงเสริมในกระบวนการโน้มน้าวใจต่อความคิดเห็น หรือ ทศนคติที่มีอยู่แล้ว สื่อมวลชนมิได้มีอิทธิพลโดยตรง ต้องอาศัยปัจจัยอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น อูปนิสัย บรรทัดฐานของกลุ่ม กระบวนการเลือกรับสาร และสื่อมวลชนจะทำหน้าที่เปลี่ยนแปลงบุคคลได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีความโน้มเอียงที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่ก่อนแล้ว แต่มีอิทธิพลที่ก่อผลในทันทีทันใด แต่จะเป็นอิทธิพลในลักษณะของการสะสม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ (2536) สำรวจความรู้ความเข้าใจและเจตคติต่อต้านยาเสพติด พบว่า สื่อมวลชนมีผลต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะในกลุ่มวัยแรงงาน และกลุ่มวัยเรียน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รัฐพล อินทวิชัย (2540) ศึกษาเรื่องสภาพชีวิตของผู้เสพยาบ้าและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมการเสพยาบ้า พบว่า สื่อมวลชนสามารถเสริมแรงได้ทั้ง 2 ทิศทาง คือ ทั้งบวกและลบ แต่เป็นการเสริมแรงในระดับของการกระตุ้นให้เกิดความรู้สึก และอารมณ์เท่านั้น กลุ่มตัวอย่างจะใช้แรงเสริมลบจากสื่อมวลชนร่วมกับแรงเสริมลบจากสื่อบุคคลจึงจะทำให้เกิดความรู้สึกในการตัดสินใจลด หยุด และเลิกเสพยาบ้า

จึงพิจารณาได้ว่า บทบาทของสื่อมวลชนที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษานั้น สื่อมวลชนจะเป็นเพียงตัวกระตุ้นสร้างการรับรู้ และความตระหนักในขณะที่เปิดรับสื่อเท่านั้น ถ้าพึ่งเพียงสื่อมวลชนเพียงอย่างเดียวไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของเยาวชนให้ตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าได้ทันที แต่จะต้องอาศัยสื่อบุคคลร่วมด้วย จึงนำที่จะทำให้เยาวชนเกิดความคิดที่จะตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าได้ นอกจากนี้แนวคิดของเออร์วิน พี เบททิงฮอส (1968) ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยว่า สื่อมวลชนเป็นเพียงตัวเสริมความเชื่อและทัศนคติ สิ่งที่สื่อมวลชนเปลี่ยนแปลงได้มากที่สุด คือ อารมณ์ ฉะนั้นสื่อมวลชนจึงเป็นเพียงแหล่งความคิด และเป็นผู้วางแนวทางในการเปลี่ยนแปลงเท่านั้น กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นของมนุษย์เป็นผลมาจากการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลแบบเห็นหน้ากันทั้งสิ้น

ส่วนสื่อเฉพาะกิจ จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า สื่อเฉพาะกิจมีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า น้อย หรือแทบจะไม่มีผล เนื่องจากข้อจำกัดของสื่อเองที่ใช้เฉพาะที่และโอกาส มีปรากฏน้อยกว่าสื่ออื่น เยาวชนมักไม่ค่อยให้ความสำคัญกับสื่อเฉพาะกิจนี้ อาดัมส์ (Adams, 1971 อ้างถึงใน วิไลลักษณ์ จูติพลธำรง, 2540:27) ให้ความเห็นเกี่ยวกับข้อจำกัดของสื่อชนิดนี้ว่า จะไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ เพราะมีรูปแบบเจาะจงแต่ละประเภท เป็นการให้ความรู้และข่าวสารที่เป็นเรื่องราวเฉพาะอย่าง มีกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดได้แน่นอนเฉพาะแต่เพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ซึ่งผลงานวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของรัฐพล อินทวิชัย (2540) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างเข้าถึงและเปิดรับสื่อเฉพาะกิจน้อย ทำให้อิทธิพลของสื่อเฉพาะกิจน้อยและไม่ชัดเจน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างพบเห็นคำขวัญ ป้ายประกาศมากที่สุด แต่คำขวัญเหล่านั้นไม่ได้มีส่วนในการกระตุ้นเตือน หรือทำให้เกิดความเกรงกลัวในการที่คิดลด หยุด และเลิกเสพยาบ้าแต่อย่างใด

จากผลการวิจัยพบว่า เยาวชนมองสื่อเฉพาะกิจที่ตนเองพบเห็นนั้นแทบไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า เยาวชนมักไม่เห็นความสำคัญของสื่อเฉพาะกิจนี้ เช่น การเดินรณรงค์ เยาวชนมีความเห็นว่า เหมือนกับการเดินธรรมดา เป็นเรื่องสนุกสนาน ส่วนโปสเตอร์ บางครั้งก็ไม่ได้รับความสนใจ จะเดินผ่านไปเลย นั้นอาจพิจารณาได้ว่า สื่อเฉพาะกิจเหล่านี้ไม่เป็นที่น่าดึงดูดใจของเยาวชน จึงแทบจะไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า

ในส่วนของผลงานวิจัยเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรม พบข้อแตกต่างของสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ คือ ผลการวิจัยของวินิดา ชวนางกูร (2539) ศึกษาการเปิดรับสื่อความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของหญิงมีครรภ์ที่มาฝากครรภ์ ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์พบว่า สื่อต่างชนิดกันมีความน่าเชื่อถือในการให้ความรู้ และการยอมรับปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์ต่างกัน โดยสื่อมวลชนมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด เนื่องจากหญิงมีครรภ์เปิดรับสื่อมวลชน คือ โทรทัศน์มากที่สุด สื่อที่น่าเชื่อถือรองลงมาคือสื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ ซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า สื่อบุคคลมีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้ามากที่สุด กล่าวคือมีความน่าเชื่อถือ ทำให้เยาวชนตัดสินใจเลิกเสพยาบ้ามากที่สุด รองลงมาคือสื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจมีผลน้อย หรือแทบจะไม่มีผล

ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่า ในการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษานั้น สื่อบุคคล มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้ามากที่สุด เนื่องจาก เยาวชน สามารถที่จะติดต่อสื่อสารกับสื่อบุคคล เช่น พ่อ แม่ ครู อาจารย์ เพื่อน ได้ตามความต้องการ มีการปฏิสัมพันธ์กัน การตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า จะต้องอาศัยสื่อบุคคลเป็นผู้ให้คำแนะนำ ตักเตือน ให้คำปรึกษา ให้ข้อมูลข่าวสารมากที่สุด เท่าที่จะมากได้ เพื่อจะส่งผลต่อกระบวนการคิดและตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า สื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจนั้นเพียงแต่นำเสนอข้อมูลข่าวสารเพียงด้านเดียว น้อยนักที่จะสามารถมีการปฏิสัมพันธ์กัน ทำให้กลุ่มเป้าหมาย มีโอกาสที่จะมีปฏิกริยาโต้ตอบกลับน้อย แนวคิดที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์นี้ได้ คือ แนวคิดช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล ของ Rogers (1971) ที่ว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นการติดต่อระหว่างบุคคลต่อบุคคล เพื่อที่จะถ่ายทอดข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ถ้าผู้รับสารไม่เข้าใจสารก็สามารถซักถามได้ หรือขอข่าวสารเพิ่มเติมได้ทันที ซึ่งก็จะช่วยจูงใจให้บุคคลเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้

3. คุณลักษณะของเนื้อหาสารที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษา

จากการศึกษาพบว่า คุณลักษณะของเนื้อหาสารที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า คือ เนื้อหาที่สร้างความกลัว เนื้อหาที่แสดงถึงความเศร้าโศก ของพ่อแม่ และการแสดงความโกรธได้รับอิทธิพลจากสื่อบุคคลมากที่สุด กล่าวคือ สื่อบุคคล โดยเฉพาะอาจารย์ จะใช้เนื้อหาสารที่สร้างความกลัว มาโน้มน้าวใจเยาวชนให้เลิกเสพยาบ้า โดยการพูดถึงเนื้อหาที่โยงกับการไล่ออก คือ อาจารย์พูดชู้นักศึกษาที่เสพยาบ้าว่า ถ้าไม่มาสารภาพแล้วถูกจับได้จะถูกไล่ออก การอธิบายพิษภัยของยาบ้า ทำให้นักศึกษาเกิดความกลัว หรือการเห็นสถานการณ์ที่น่ากลัว เช่น เห็นเพื่อนถูกตำรวจจับ ก็มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าด้วย ซึ่งสอดคล้องกับจุดจูงใจโดยใช้ความกลัว (Fear appeals) ที่พบว่า ระดับของการใช้ความกลัว แปรไปทางเดียวกับความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร ถ้าผู้ส่งสารในที่นี้หมายถึง อาจารย์ มีความน่าเชื่อถือสูงก็สามารถใช้ความกลัวในระดับสูงมาโน้มน้าวใจ

อาจพิจารณาได้ว่า เนื้อหาสารที่สร้างความกลัว ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อเยาวชน ในกรณีนี้คือ เยาวชนเกิดความกลัวว่าจะถูกไล่ออก การเห็นเพื่อนถูกตำรวจจับ ก็กลัวว่าจะถูกตำรวจจับเหมือนเพื่อน ถึงแม้ว่าการพูดชู้ว่าจะไล่ออก แต่ทางวิทยาลัยฯไม่ได้ไล่ออกตามที่กล่าวอ้างนั้นหรือเยาวชนเกรงว่าวันหนึ่งอาจถูกตำรวจจับได้ เยาวชนก็ยังไม่มั่นใจในสถานการณ์อยู่ดี จึงคิดที่จะเลิกเสพยาบ้า เพื่อที่จะไม่ต้องหวาดระแวงอีกต่อไป

จากผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาสารที่แสดงถึงความเศร้าโศกของพ่อแม่ คือ การได้เห็นพ่อแม่ร้องไห้ เสียใจที่ได้รับรู้ว่าลูกของตนเสพยาบ้า จะมีผลต่ออารมณ์ของเยาวชน ทำให้ค่อยตาม ส่งผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า นั่นเป็นเพราะว่า เยาวชนไม่เคยเห็นพ่อแม่ร้องไห้ เสียใจมาก่อนเมื่อตนเองเป็นต้นเหตุ ให้พ่อแม่ต้องร้องไห้ จึงเกิดความสำนึกขึ้นได้ว่า การเสพยาบ้าของตนเป็นสิ่งที่ทำร้ายจิตใจพ่อแม่ จึงคิดที่จะเลิกเสพยาบ้า ซึ่งสอดคล้องกับจุดจูงใจโดยใช้อารมณ์ (Emotional appeals) ที่พบว่า สารที่ใช้อารมณ์จะโน้มน้าวใจได้มากกว่าสารที่ไม่ใช้อารมณ์ จากผลการวิจัยนี้พบว่า การโน้มน้าวใจโดยใช้อารมณ์ของพ่อแม่ผู้ปกครองโดยการแสดงออกผ่านทางอวัจนภาษา เช่น การร้องไห้ เศร้าโศกเสียใจ มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า

นอกจากนี้เนื้อหาสารที่แสดงถึงความโกรธของพ่อแม่ผู้ปกครอง ทั้งการแสดงความโกรธทางการกระทำ เช่น ตบตี หรือ การแสดงความโกรธทางวาจา เช่น การดูดำดูขาว ทำให้เยาวชนเกิดการชุกคิดว่าสิ่งที่ตนทำลงไปนั้นผิด มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าด้วย การใช้เนื้อหาสารที่แสดงถึงความโกรธ มาโน้มน้าวใจให้เยาวชนตัดสินใจเลิกเสพยาบานั้น สอดคล้องกับจุดจูงใจโดยใช้ความโกรธ (Anger appeals) โดยผู้ส่งสารในที่นี้หมายถึงพ่อแม่ผู้ปกครอง สร้างความโกรธ หรือ ความคับข้องใจให้แก่เยาวชน แล้วจึงพูดหรือแสดงออกทางการกระทำเพื่อเพิ่มความเครียดแก่ผู้รับสาร

อาจพิจารณาได้ว่า ทั้งจุดจูงใจโดยใช้ความกลัว, จุดจูงใจโดยใช้อารมณ์ และจุดจูงใจโดยใช้ความโกรธ คือ จุดจูงใจในสาร (Message appeals) ซึ่งอยู่ในแนวคิดการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ (อรวรรณ ปิลาธนนโรวาท ,2537 : 133-136)นั่นเอง ซึ่งการโน้มน้าวใจจะได้ผลดียิ่งขึ้นถ้ามีจุดจูงใจที่เยาวชน สามารถเชื่อมโยงได้กับกรอบอ้างอิงของตนเอง จากผลการศึกษาพบว่า จุดจูงใจที่ใช้ความกลัวมีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษามากที่สุด นั่นเป็นเพราะว่า เนื้อหาของสารนั้นมีผลกระทบโดยตรงต่อตัวเยาวชนเอง

4. ปัจจัยผู้รับสารที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยผู้รับสารที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษา เกิดจากแรงจูงใจภายในตัวเยาวชนนั่นเอง คือ ความต้องการมีสุขภาพแข็งแรง ความกลัวที่จะถูกจับกุม ความต้องการให้เพื่อนยอมรับ ความต้องการอนาคตที่ดี และความปรารถนาให้พ่อแม่รักยิ่งขึ้น ซึ่งแรงจูงใจนี้ เป็นส่วนหนึ่งของความต้องการ 5 ชั้น (Maslow's Hierachy of Needs) ซึ่งอยู่ในแนวคิดการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ(อรวรรณ ปิลันธน์โสภา,2537 : 141-142) นั่นเองคือ ความต้องการด้านสรีระ ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการที่จะผูกพันกับสถาบันและเป็นที่ยอมรับ และความต้องการสัมฤทธิ์ผลในอุดมคติที่ตั้งไว้

ซึ่งความต้องการด้านสรีระสอดคล้องกับผลการวิจัยดังนี้คือ ความต้องการมีสุขภาพแข็งแรง นั่นหมายความว่าเยาวชนต้องการที่จะมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง เพื่อที่จะสร้างภาวะสมดุลให้เกิดขึ้นกับสิ่งรอบข้าง เพื่อที่จะได้นำไปสู่ความต้องการขั้นสูงต่อไป

จากผลการศึกษาพบว่า เยาวชนกลัวที่จะถูกจับกุม จึงตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าซึ่งสอดคล้องกับความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย นั่นเป็นเพราะว่าเยาวชนต้องการที่จะหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดอันตราย ไม่ต้องการที่จะถูกตำรวจจับ หรือถูกอาจารย์จับได้ว่าเสพยาบ้า

นอกจากนี้ยังพบว่าเยาวชน ต้องการให้เพื่อนยอมรับและปรารถนาให้พ่อแม่รักยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการที่จะผูกพันกับสถาบันและเป็นที่ยอมรับ ความต้องการให้เพื่อนยอมรับและความปรารถนาให้พ่อแม่รักยิ่งขึ้น นั่นหมายความว่าเยาวชนต้องการที่จะเป็นที่รักของครอบครัว ของญาติ และมิตรสหาย ต้องการมีความรู้สึกว่าเป็นสมาชิกคนหนึ่งในองค์กร หรือสถาบัน ซึ่งในที่นี้หมายถึงสถานศึกษาที่ตนศึกษาอยู่ และในครอบครัวของตน จากผลการศึกษายังพบว่า ความต้องการอนาคตที่ดีมีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าด้วย ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการสัมฤทธิ์ผลในอุดมคติที่ตนเองตั้งไว้ หมายความว่า เยาวชนมีความต้องการที่จะสมหวังในสิ่งที่ตนปรารถนา นั่นคือ อนาคตที่ตนเองคาดหวังไว้ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการอนาคตที่ดีมีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้ามากที่สุด นั่นเป็นเพราะว่าเยาวชนต้องการที่จะสมหวัง ในสิ่งที่ตนเองปรารถนาและคาดหวังไว้

ซึ่งผลการวิจัยนี้ยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ คักดินา บุญเปี่ยม (2534) ศึกษาทัศนคติของผู้ป่วยยาเสพติดที่มีต่อการเปิดรับข่าวสารในเรื่องการบำบัดรักษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงพยาบาลรัฐญารักษ์ พบว่าสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่าง ตัดสินใจเข้ารับการบำบัดรักษา และตรงกับผลการวิจัยครั้งนี้มี 2 สาเหตุ คือ สุขภาพทรุดโทรมและกลัวถูกจับ ดังนั้นจึงนำเสนอสรุปได้ตรงกันว่าแรงจูงใจภายในตัวเยาวชนเอง มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษา การที่สุขภาพของเยาวชนทรุดโทรมและกลัวถูกจับนั้นเป็นผลที่เกิดขึ้นกับเยาวชนโดยตรง และมองเห็นผลชัดเจน จึงนำมาสู่การตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

ครอบครัว

จากผลการศึกษา ชี้ให้เห็นว่าครอบครัว โดยเฉพาะพ่อแม่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนมาก ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะบทบาทของครอบครัวเพื่อการแก้ไขปัญหายาบ้าและยาเสพติด จากผลการศึกษาวิจัยดังนี้

1. จากผลการศึกษาพบว่าพ่อแม่มีอิทธิพลต่อจิตใจเยาวชนมากที่สุด ดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีลูกหลานที่ติดยาบ้า หรือ ยาเสพติดอยู่ในปกครอง ควรเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการเลิกเสพยาเสพติด
2. เมื่อบุตรหลานของตนเกิดหลงผิดเข้าไปเสพยาเสพติดพ่อแม่ผู้ปกครอง ควรพูดอธิบายด้วยเหตุผล ชี้ให้เห็นว่าการกระทำของบุตรหลานนั้นเป็นสิ่งที่ผิด ควรที่จะปรับปรุงตนเองใหม่ โดยพ่อแม่ผู้ปกครองคอยเป็นกำลังใจให้ และให้โอกาสบุตรหลานได้ใช้เวลาในการคิดและตัดสินใจที่จะเลิกเสพยาบ้าด้วยตนเอง และนำเข้ารับการบำบัดรักษา พ่อแม่ต้องยอมรับความเป็นจริง วิเคราะห์หาสาเหตุและปรับปรุงพฤติกรรมในส่วนของพ่อแม่เช่นกัน

สถานศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า สถานศึกษามีส่วนสำคัญต่อการให้โอกาสเยาวชน ที่หลงผิด เข้าไปติดสารเสพติดได้กลับเนื้อกลับตัวใหม่ ครู อาจารย์ เป็นสื่อบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าด้วย ดังนั้นสถานศึกษา จึงควรเพิ่มบทบาทในการแก้ไขปัญหายาบ้าและยาเสพติดให้มากขึ้น ดังนี้

1. สถานศึกษาที่เข้มงวดจะมีส่วนบรรเทาการใช้ยาบ้าได้ โดยมีการตรวจสถานที่ที่คาดว่าน่าจะเป็นแหล่งมั่วสุมเสพยาบ้าของนักเรียน นักศึกษา เช่น ห้องน้ำ ห้องเรียนและ รอบ ๆ บริเวณสถานศึกษา รวมทั้งการประกาศให้นักเรียน นักศึกษาที่ติดยาเสพติดมาสารภาพกับอาจารย์ก่อนที่จะมีการตรวจพบ ซึ่งสถานศึกษาจะส่งไปบำบัดรักษาแต่ถ้าสถานศึกษาตรวจพบ จะต้องถูกลงโทษโดยการไล่ออก พักการเรียนหรือตัดคะแนนความประพฤติ (แต่ในความเป็นจริงก็สามารถยืดหยุ่นได้โดยไม่จำเป็นต้องไล่ออก)

2. การใช้วิธีประกาศว่าจะตรวจปัสสาวะเพื่อหาสารเสพติดในนักเรียน นักศึกษา โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้าว่าจะตรวจวันใด จะทำให้เยาวชนเกิดความกลัวจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวเยาวชนที่ใช้ยาเสพติดอยู่

3. ควรสนับสนุนสื่อบุคคล โดยเฉพาะ ครู อาจารย์ ให้ใช้จิตวิทยาด้านการสื่อสาร โดยพยายามที่จะใช้หลักเหตุผลเข้ามาอธิบายเพื่อเป็นการป้องกันให้นักเรียน นักศึกษา ไม่คิดที่จะเสพยาบ้า หรือเยาวชนที่เสพยาบ้าแล้ว ครู อาจารย์ จะเป็นผู้แนะนำใช้หลักเหตุผลเข้ามาอธิบาย กระตุ้นให้เห็นโทษให้เขาตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า โดยให้ออกาสผู้หลงผิดได้กลับตัวใหม่ โดย ครู อาจารย์จะเป็นกำลังใจให้ ควรมีการฝึกหัดและอบรมวิธีการเหล่านี้ให้กับครูอาจารย์ด้วย

4. เนื่องจากพ่อแม่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ดังนั้นสถานศึกษาย่อมมีส่วนร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติด เช่น การให้ความรู้ เกี่ยวกับยาเสพติดกับผู้ปกครองโดยการประชุมผู้ปกครองในวาระที่เปิดเทอม การแนะนำแนวทางให้ผู้ปกครองปฏิบัติตนในการใช้ชีวิตร่วมกับบุตรหลานที่เสพยาเสพติด การใช้จิตวิทยาด้านการสื่อสาร ให้เยาวชนตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า

5. ในส่วนของสถานศึกษาควรที่จะใช้กลุ่มสหวิทยาเขตของโรงเรียน(กลุ่มโรงเรียน) รวมตัวกันจัดสถานบำบัดรักษานักเรียน เพื่อที่นักเรียนจะได้ไม่ต้องไปสถานบำบัดของสาธารณสุขที่จะต้องคอยพบปะกับผู้ใจ - ผู้ค้ายาเสพติด อีกทั้งเป็นการเร่งตัดไฟแต่ต้นลม ประกอบกับขณะนี้กระทรวงสาธารณสุขได้จัดอบรมบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ เพื่อให้ความรู้ และสามารถทำเรื่องบำบัดรักษาในโรงเรียนได้

รัฐบาล

จากผลการศึกษาผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทาง ที่รัฐบาลควรจะได้แก้ไขปัญหายาบ้า และยาเสพติดอย่างเร่งด่วน ดังนี้

1. รัฐบาลควรดำเนินนโยบายในการรณรงค์แก้ไขปัญหายาบ้า และยาเสพติด โดยให้การบำบัดรักษาผู้ติดยา มีกระบวนการติดตามผู้ที่เลิกเสพยายังคงกลับมาใช้ยาเสพติดอยู่ อีกหรือไม่ โดยขอความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชนให้ช่วยกันหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไข เป็นกรณีเร่งด่วนเพื่อเป็นการลดการแพร่ระบาดของยาเสพติด
2. สถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษา มีอิทธิพลต่อเยาวชนดังนั้นรัฐบาล ควรให้ความสำคัญกับ 2 สถาบันนี้ให้มาก โดยให้การส่งเสริม และสนับสนุนในการให้ความรู้ความ เข้าใจในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด
3. รัฐบาลควรสนับสนุนงบประมาณ ในการรณรงค์แก้ไขปัญหายาเสพติด ทาง สื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจให้เพียงพอต่อความต้องการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การป้องกันและแก้ไขยาเสพติด
4. รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณ ในการอบรมบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการ บำบัดรักษาเพิ่มขึ้นทุกปี และ มีนโยบายให้สถานศึกษาร่วมช่วยกันบำบัดต่อจากกระทรวง สาธารณสุข

สื่อมวลชน

จากผลการศึกษา พบว่า สื่อมวลชนมีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของ เยาวชนบ้าง ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางจากผลการศึกษาดังนี้

1. เนื้อหาของสื่อมวลชนเกี่ยวกับยาเสพติด ที่เผยแพร่ออกไป ควรเน้นภาพของ ครอบครัว ว่าพ่อแม่เสียใจถ้ารู้ว่าลูกติดยาเสพติด ซึ่งจะไปกระตุ้นอารมณ์ให้ผู้ที่เสพล้มลอยตาม ชั่วขณะหนึ่ง
2. ความถี่ของการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับยาเสพติด ควรจะออกบ่อยครั้งในแต่ ละวันและออกอากาศเป็นประจำทุกวัน จะสร้างการรับรู้ให้เกิดขึ้นกับเยาวชน
3. การนำเสนอสื่อบุคคลที่มีประสบการณ์ในการเลิกเสพยาบ้าและตัดสินใจเลิก เสพยาบ้า หรือ ยาเสพติดได้แล้วมาเล่าประสบการณ์ให้ฟัง สามารถเป็นตัวอย่างให้เยาวชนผู้ที่ยัง เสพยาบ้าได้ตัดสินใจเลิกเสพยา

สื่อเฉพาะกิจ

จากผลการศึกษาพบว่า สื่อเฉพาะกิจมีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษาน้อย หรือแทบไม่มีผล ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางจากผลการวิจัย ดังนี้

1. การนำเสนอสื่อเฉพาะกิจ ด้านการเลิกเสพยาเสพติดในการจัดอบรมสัมมนา ควรจะมีการผสมผสานสื่อบุคคลเข้าไปด้วย โดยเฉพาะบุคคลที่เคยเสพยาเสพติด และตัดสินใจเลิกเสพได้มาเป็นวิทยากร ในการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของยาเสพติด ที่ตนเองเคยประสบมา การให้คำแนะนำเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจเลิกเสพยาเสพติด จะมีผลต่อผู้ที่กำลังเสพยาเสพติดได้คิดและตระหนัก จะนำไปสู่การตัดสินใจเลิกเสพได้ในระดับหนึ่ง

2. การนำเสนอสื่อเฉพาะกิจผ่านทางภาพโปสเตอร์ หรือการจัดนิทรรศการควรนำเสนอภาพที่แสดงถึงโทษ และพิษภัยของยาเสพติด ที่ทำให้เกิดอาการคุ้มคลั่ง ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต และทรัพย์สิน เป็นภาพที่นำเสนอออกมาดูน่าหวาดกลัวจะมีผลต่อการกระตุ้นสร้างการรับรู้ของผู้ที่เสพยาเสพติด และนำไปสู่การตัดสินใจเลิกเสพยาเสพติด

3. ในการรณรงค์เรื่องการเลิกเสพยาเสพติดควรพัฒนาสื่อ โดยเฉพาะสื่อบุคคล ให้มีความเข้าใจในตัวผู้ที่เสพ โดยเฉพาะต้องให้ความรัก และความเข้าใจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์เจาะลึกนักศึกษา ที่เคยเสพยาบ้า จำนวน 35 คน ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรที่จะศึกษากลุ่มเป้าหมายมากกว่านี้ และมีการศึกษาเชิงปริมาณร่วมด้วย โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นบุคคลกลุ่มอื่น ๆ เช่น วิทยากรงาน นักเรียนมัธยมศึกษา เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่หลากหลาย และมองมิติของเยาวชนที่เสพยาบ้าได้หลายแง่มุม

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะเยาวชนในสถานศึกษา การศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ ระหว่างเยาวชนที่อยู่ในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษาว่ามีปัจจัยสื่อสารใด ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า เพื่อที่จะได้ข้อมูลมาเปรียบเทียบกันว่า เยาวชนในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษามีปัจจัยสื่อสารที่มีผลต่อการตัดสินใจเลิกเสพยาบ้า เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

3. การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเจาะลึกซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ นั้นมาจากกลุ่มตัวอย่าง เพียงฝ่ายเดียวคือ นักศึกษาที่เคยเสพยาบ้า ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรที่จะศึกษามุมมองจากเพื่อน อาจารย์ บิดา มารดา เจ้าหน้าที่ผู้ทำการบำบัดรักษา เพื่อที่จะได้รับข้อมูลจากหลาย ๆ ด้านนำมาประกอบกัน เพื่อสะท้อนมุมมองจากบุคคลอื่น ที่จะนำไปสู่ความเข้าใจในตัวผู้ที่เสพยาบ้า และทำให้ข้อสรุปของการวิจัยมีความน่าสนใจมากขึ้น